

ਤੇਰੇ ਕਵਨ ਕਵਨ ਗੁਣ ਕਹਿ ਕਹਿ ਗਾਵਾ।
ਤੂ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣੀ ਨਿਧਾਨ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਦੇ
ਚਰਨ ਸੇਵਕ

ਸੰਤ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਸੇਵਕ'

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਦੀਆਂ

ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ

ਸੰਤ ਕਬੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਮੇਰਾ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖੀ
 ਤੋਂ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਜੇ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ
 ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਨਿਵਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਤਰ ਸੰਤ ਕਬੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ਦੀ ਵੱਧ ਉਮਰ ਫੋਗ ਕੇ 27 ਜਨਵਰੀ 2013 ਈ. ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ
 ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਆਪ ਪ੍ਰੇਮ-ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ-ਸਮਰਪਣ ਦੀ
 ਸਾਕਾਰ-ਮੂਰਤ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਨਿਮਿਤ ੯ ਫਰਵਰੀ ੨੦੧੩ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ
 ਵਿਖੇ ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰਥਾਣੀ ਦੇ
 ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਅਤੇ ਅੰਤਮ-ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਮੇਲਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪ
 ਦੇ ਗੁਰਮੁਖੀ-ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਚੰਦ ਹਰਫ਼ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸੰਤ ਕਬੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਸਮਰੱਥ-ਸਤਿਗੁਰੂ
 ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਅਨਿਨ-ਸੇਵਕ ਦੇ ਪੂਰਨ-ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਸਾਖੀ
 ਭਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ-

ਅਸਨ ਬਸਨ ਧਨ ਧਾਮ ਕਾਹੂ ਮੇ ਨ ਦੇਖਿਓ

ਜੈਸੇ ਗੁਰ ਸਿਖ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਕੋ ਨਾਤਾ ਹੈ।

ਏਡਾ ਉੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਅਤੇ ਪਰਮ-ਪਵਿਤ੍ਰ ਰਿਸਤਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ
 ਨਹੀਂ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਾ ਨਾਤਾ ਹੈ। ਖੁਨ ਦੇ ਰਿਸਤੇ ਕਈ ਵੇਰ ਲੋਭ
 ਅਤੇ ਸੁਾਰਥ-ਵੈਸ ਖੁਨ ਦੇ ਡਿਹਾਏ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਥਾਣੀ ਵਿਚ
 ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ-

ਜੈ ਸੈਸਾਰੇ ਕੇ ਕੁਟੰਬ ਮਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਦੀਸਹਿ ਮਨ ਮੇਰੇ

ਤੇ ਸਭ ਅਪਨੈ ਸੁਆਇ ਮਿਲਾਸਾ।

ਜਿਹੁ ਦਿਨ ਉਨ ਕਾ ਸੁਆਉ ਹੋਇ ਨ ਆਵੇ
ਤਿਹੁ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਕੋ ਨ ਝੁਕਾਸਾ ॥

ਪਰ ਇਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ
ਕੁਝ ਪੁਕਾਰ ਨਾ ਸੁਣੇ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਹੁਤਦਾ ਹੈ, 'ਸੇਵਕ ਕਉ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋਇ
ਦਿਖਾਵੈ'। ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਾਉ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦੇਂਦਾ ਸਿੱਖ ਨੂੰ। ਸਿੱਖ ਦਾ
ਨਾਤਾ ਹੈ, ਸੁੱਚੇ-ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ, ਸਿਦਕ-ਸਭਰੀ ਦਾ, ਪੂਰਨ-ਸਾਧਨ ਦਾ। ਜੋ
ਨਿਰਛਲ, ਨਿਰਮਲ, ਖੁਦਗਰਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ, ਦਿਖਲਾਵੇਂ ਤੋਂ ਬਚੇ, ਜੋ
ਗੰਗਾ ਜਲ ਜਿਹਾ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖ
ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਸਬੰਟੀ ਤੇ ਪਰਖਣ ਲਈ ਹੋਥ ਵਿਚ ਨੰਗੀ ਤਲਵਾਰ ਫੜ ਕੇ
ਸੀਸ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਸੀਸ-ਅਰਪਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਖੋਪਰੀਆਂ
ਲੁਹਾ ਕੇ, ਬੰਦ-ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਕੇ, ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਆਖਦੇ
ਹਨ, ਸੁੱਚੇ-ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਸੁਕਰ ਹੈ ਇਹ ਸਗੋਰ ਤੇਰੇ ਲੇਖੇ ਲੱਗਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ
ਹੋਇਆ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਜੋਗਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖ
ਜੋਗਾ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਚਾਰੇ ਪੁੱਤਰ ਵਾਰ ਕੇ ਆਖਦਾ ਹੈ- ਫੇਰ ਕੀ
ਹੋਇਆ, ਚਾਰ ਮਰੇ ਹਨ- ਮੇਰੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ, ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਖ
ਜਿਊਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਮਸਤਾਨੇ ਦਲ ਨੂੰ ਸਿਦਕ ਕਸਬੰਟੀ ਤੇ
ਪਰਖਦੇ ਹਨ, ਭਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਭੁੱਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ- 'ਏਨਾਂ ਨੂੰ
ਕੋਈ ਪ੍ਰਥਾਦਾ ਨਾ ਛਕਾਵੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਗ ਰਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗਲੇ 'ਚ
ਪੰਡੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਗਲਾ ਪੌਕਿਆ ਹੈ, ਐਨ ਜਲ ਐਦਰ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦਾ।

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਜਦ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਨੰਗਰ ਛਕਦੇ
ਹਨ ਤਾਂ ਫੇਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਥਾਦ ਛਕਦੇ ਹਨ- ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ, ਵਿਧਾਤਾ
ਸਿੰਘ ਤੀਰ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਸਾਰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ-

ਰੀਰ ਇਹ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਉੱਚ ਭਾਵੀ,
ਲੇਸ ਏਸ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਨਹੀਂ।
ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦਾ ਐਨ ਤੋਂ ਰਹੇ ਝੁੱਖਾ
ਭੁਰਕੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਮੁੱਰੋਂ ਵੀ ਲੰਘਦੀ ਨਹੀਂ ॥
ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਦੀ ਅਤੇ ਸਾਗਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ-

ਗੁਰੂ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਨਦੀ ਸਭਿ ਸਿਖੀ,
ਨਾਤੈ ਜਿਹੁ ਵਡਿਆਈ।

ਹਰ ਨਦੀ ਪੂਰੇ ਵੇਗ ਨਾਲ ਦੌੜਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂ-ਸਾਗਰ ਵਿਚ
ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ- ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਾਇਰ ਸੁਰਜੀਤ
ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ-

ਗੁਰੂ ਬੀਤੇ ਤੇ ਲੰਘੀਆਂ ਸਦੀਆਂ,

ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਫੁਲੀਆਂ ਨਦੀਆਂ,

ਸ਼ੁਰੂ-ਸਾਗਰ ਵਲ ਵਧੀਆਂ...

ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲੀਲਾ- ਸਾਗਰ
ਆਂ ਛੱਲਾ ਵਰਗੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਲੀਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-

ਸਤਿਗੁਰੂ ? ਕੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ?

ਸਾਗਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲਾਂ ?

ਸਾਗਰਾਂ ਦਾ ਸਾਗਰ ਫਲਕੇ,

ਇਹ ਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਗੋਲਾਂ।

ਜੋ ਨਦੀ ਸਾਗਰ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜ ਲਵੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਰੇਗਿਸ਼ਟਾਨ ਵਿਚ
ਭਟਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਗਵਾ ਬੈਠਦੀ ਹੈ- ਜੋ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕਤਰਾ ਵੀ ਸਾਗਰ
ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਵੇ ਉਹ ਸਾਗਰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ- ਰੂ ਰੂ ਕਰਤਾ ਰੂ ਭਇਆ-
ਦੀ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ
ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬਾਲ-ਸਖਾ, ਭਰਾਤਾ, ਮਿੱਥ੍ਰ, ਪਤੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ
ਆਦਿ ਦੇ ਮੋਹ ਭਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਈ
ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤਾਂ ਏਸ ਤੋਂ ਵੀ ਔਗੇ ਦੀ ਗੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ-

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਲ ਨ ਮੇਰਥਾਨ

ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨ ਦੇਵ ਸਥਾਏ।

ਭਿੰਠੇ ਸਭੇ ਠੋਕ ਵਜਾਏ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੇਡਾ ਮੇਰਥਾਨ ਨਾ ਕੋਈ ਗਿਬਰੇਦਾਰ, ਨਾ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ
ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਰਾਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
ਨਿਮਾਣਿਆ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ, ਨਿਰਾਣਿਆ ਦਾ ਰਾਣ ਹੈ। ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਉਸਦਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਾਥ ਛੱਡ ਜਾਣ, ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਾ ਰਹੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਕਟੀ ਹੋ ਕੇ ਨਿਵਾਜਦਾ ਹੈ— ਸੇਵਕ ਕਉ ਨਿਟਕੀ ਹੋਇ ਦਿਖਾਵੈ। ਜਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਜੇ ਸਿੱਖ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਆਸ ਨਾ ਰੱਖੇ, ਇਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਦ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪਣਾ ਬਿਰਦ ਪਾਲਨ ਲਈ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ—ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਸਨ— ਸੰਤ ਕਬੀਰਾ ਸਿੰਘ— ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬ-ਨਿਰਧਨ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬਿਪਤਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਰਾਂ ਹੇਠ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ—

ਦੁਧੀ ਰੁਤੇ ਅੰਮੜੀ ਮੇਦੀ

ਬਾਬਲ ਬਾਲ ਵਰੇਸੇ।

ਪਿਤਾ ਸ੍ਰ. ਮੁਲਾ ਸਿੰਘ ਮਾਤਾ ਸੰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਕਰੀਬ 1918 ਈ. ਵਿਚ ਸੰਤ ਕਬੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਬਚਨਾ ਕੋਟ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿਤਾ ਚੱਲ ਵਸਿਆ, ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਲੀ ਰਾਮਾਤਾ ਸੰਤ ਕੌਰ ਵੀ ਰੋਥ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ।

ਮੇਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਾਦਾ—ਦਾਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਨ ਕਿ ਗੈਰ-ਨਾਮਧਾਰੀ ਅਤੇ ਕੁਸੀ ਕਿੰਨੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਸੇ ?

ਆਖਣ ਲੱਗੇ, 'ਸਾਡਾ ਪਿਤਾ ਤਾਂ ਮਾਸ ਵਰੀਰਾ ਵੀ ਖਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਕੋਟੜ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਰਵਾਰ 'ਚੋਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਭਜਨ ਪੁੱਛਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਾਸ-ਬਰਾਫ ਘਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੜਨ ਦੇਂਦੀ। ਮੇਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬੋਝੀ-ਬੋਝੀ ਸੰਭਾਲ ਹੈ। ਦਾਦੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਲ ਹੈ ਪਰ ਨਾਮ ਯਾਦ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਵਿੱਦਿਆ ਉਸਤੋਂ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਵੇਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਮੈਂ (ਕਬੀਰਾ ਸਿੰਘ) ਅਤੇ ਇਕ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਸੀ ਜੋ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਰਿਕੁਦੀ ਸੀ, ਵੱਡਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਭੜਾਈ ਕਰ ਗਈ। ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਵਸਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਮੁਕਲਾਵਾ ਲੈਣ ਗਿਆ। ਨਮੁਨੀਆਂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭੜਾਈ ਕਰ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਨਾ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਾਇਆ ਰਿਹਾ- ਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਦਾ ਸਾਥ- ਇਕ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਦਾ ਬੋਝ ਚਰੂਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਮੋਦਿਆਂ 'ਤੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਨਾਥ ਬਾਲ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਆਸਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਅਨਾਥਾਂ ਦੇ ਨਾਥ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੇ ਅਟੱਲ-ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ। ਮਾਤਾ ਸੰਤ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਰਵਾਰ 'ਚੋਂ ਇਹ ਬਣ ਗਿਆ- ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਚਰਨ ਬਰਣ ਆਉਣ ਦਾ। ਵੇਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਪਰਿ ਤੂੰ ਸੁਆਮੀ ਸੋ ਦੁਖੁ ਕੇਸਾ ਪਾਵੇ।'

ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੋ ਤਾਏ ਸਨ- ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਈਬਰ ਸਿੰਘ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁੱਛਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਏ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਰਹੇ। ਤਾਇਆ ਈਬਰ ਸਿੰਘ ਮਹੀਓਦਾਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੇ ਸਨ- ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਬਰਮ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਯੀ- ਮਾਈ ਪੰਨੀ। ਆਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਨਾਨਾ ਅਰੂੜ ਸਿੰਘ ਪੱਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੀ- ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਜਿਆ, ਬੜਾ ਅਮਰ ਸੀ। ਮਾਮੇ ਸਨ ਨਰੇਣ ਸਿੰਘ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ। ਮਾਮਾ ਸਨ ਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਮਾਮਾ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਸਾਨੂੰ (ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਭੈਣ ਵਿਦਿਆ ਨੂੰ) ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਆਇਆ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਸ ਵੀ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੰਨ ਵੀ ਵਿੱਠੇ ਸਨ। ਵੇਰ ਨਾਨਕੇ ਹੀ ਪਲੇ, ਚਾਰ ਪੰਜ ਜਮਾਤਾਂ ਪਥ੍ਰੇ, ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਖਿਆ। ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ- ਜੁਆਨ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਗੰਢ ਪੀਠੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਇਕ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਤਾਏ ਈਬਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੜਕੇ ਬਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹੀ ਸਨ- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਅੰਸ ਨਹੀਂ- ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਮਧਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ, ਬੜਾ ਭਲਾ- ਮਾਣਸ ਸੀ- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੈਸਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ, ਤਾਇਆ 'ਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਸ ਹੀ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਸਤਿਗੁਰੂ- ਸੱਚੇ ਪਾਰਬਾਹ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ-ਸਰਨ ਆ ਗਏ।

ਨਾਨਕੇ, ਮਾਮਿਆਂ ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ-ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਵਧਦੀ ਹੀ ਗਈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਪੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ- ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਵਾਕ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਗਏ- 'ਗੁਰਮੁਖ ਸਚੀ ਆਸਕੀ, ਜਿਹੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਚਾ ਪਾਈਐ।'

ਮਾਮੇ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸ੍ਰ. ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਮਾਮੇ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ। ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਮਾਮੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਭਿਆਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਹੇ ਜੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਪੋਤਰਿਆਂ ਤੱਕ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੂਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੇਭਾਵ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਰਿਆਣੇ 'ਚ ਚਿਲ੍ਹਾ ਸਿਰਸਾ 'ਚ ਖੀਦ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਉਣਾ ਖੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ- ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ, ਸਾਮਰਾਜੀ ਜਾਂ ਰਜਵਾੜਾਵਾਂ ਹੀ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਮਹੂਰੀ-ਤੰਤਰ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ- ਰਿਆਸਤਾਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ- ਏਕੇ ਹੀ ਮਾਮੇ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ, ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ। ਇਹ ਚਮੀਨ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤੀ। ਦਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਇਕ ਮੇਸੀ ਫਰਗੁਸਨ ਟਰੇਕਟਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੁਕਮ ਆ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਵਿਚੇ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਹੁਕਮ ਸਿਰ-ਮੱਚੇ ਖੁਬੀ-ਖੁਬੀ ਮੰਨਦਿਆਂ ਧੰਨ ਭਾਗ ਸਮਝਦੇ। ਆਪਣੇ ਮਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਵੇਰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ- ਵੇਖੋ, ਖੁਬ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਰਾਜ, ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆ ਗਿਆ, ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛੇ ਮੈਂ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ- ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੁਕਮ ਹੋਏਗਾ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗਾ।

ਧੰਸ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਏਹੋ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੋਗਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਉਹਦੇ ਜੋਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੋਗਾ ਹੋ ਜਾਣਾ- ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਸੰਤ ਕਬੀਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਸੀ- ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੀ ਕਿ ਆਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਪਾਰ

ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਰਹੇ।

ਇਹ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਚਕ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੇਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 25 ਅਤੇ 26 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੋਟੇ ਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਬਜੇ ਤੱਕ, ਜਦੋਂ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ, ਗੱਲਾਂ ਸਾਰਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ।

ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੋਰਥ ਸੁਣਾਏ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਮਕੈਨਕੀ ਵੀ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਜੀਪ ਵੀ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਅੰਤਿਮਤਾਨ ਬਨਣ ਵੇਲੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਾਈਆਂ

ਸਵੇਰੇ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਫੁਰੇ ਰਾਂ ਬੋਝੀ ਔਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਸਾਈਕਲ ਦਾ ਟਾਇਰ ਪੈਂਚਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਡੇਹਰ ਤੋਂ ਔਗੇ ਢਾਈ ਮੀਲ ਰਸਤਾ ਬੜਾ ਖਰਾਬ ਸੀ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੈਂਚਰ ਪਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਾਈਕਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਢਾਈ ਮੀਲ ਸਫਰ ਕੀਤਾ। ਔਗੇ ਹੁਬਿਆਰਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਔਗੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਦੋ ਗੱਡੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਨੇੜੇ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਗਲੀ ਗੱਡੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵਾਲੀ ਬਮਾਡਰ ਜੀਪ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਬੋਝੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੀ ਗੱਡੀ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ੬ ੧ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀ ਦਿਸ ਪਈ। ਅਸੀਂ ਤੇ ਬਾਗੋਂ-ਬਾਗ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਗੱਡੀਆਂ ਰੋਕੀਆਂ। ਪੁੱਛਿਆ, 'ਕਿੱਧਰ?' 'ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਭ ਜਾਰਹੇ ਸਾਂ।'

'ਬੜੀ ਕੱਟ ਵੱਥ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਾਈਕਲ ਜੀਪਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਲਵੋ-ਚੱਲੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ।' ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੱਦੀ ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬੋਂ ਚਲੇ ਸਾਂ। ਬਾਬਾ ਟੇਕਰੀਆਂ ਵਾਲਾ (ਅਨੰਬ ਸਿੰਘ) ਬਹਿਦਾ ਸੀ ਅਜੇ ਡਾਣਾ ਚੂਰ ਹੈ, ਅਜੇ ਰੂਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਦਿਸਦਾ, ਅਜੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਲੁਕਣ-ਮੀਟੀ ਖੇਡਣੀ ਹੈ, ਬੇਅੰਤ ਜੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਔਗੇ ਡੇਹਰ ਨੇੜੇ ਰੱਸਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪੁਲ ਸੀ, ਭੈਣੀ ਗੱਡੀ ਤੇ ਲੰਘ ਗਈ ਵੱਡੀ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ, ਰਾਹ ਵੀ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਸ੍ਰ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਸ੍ਰ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਮਾਂਗਟ) ਸੈਕਟਰੀ। ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਸਮਾਨ ਵੀ ਟਰੱਕ ਵਗੀਰਾ ਸਨ। ਗੱਡੀ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪਹਾੜੀਏ ਵੀ ਸੱਦੇ, ਸਾਰਿਆਂ ਬੜਾ ਜੋਰ ਲਾਇਆ ਪਰ ਗੱਡੀ ਨਾ ਚੜ੍ਹੀ, ਦੇਰ ਰੱਸਾ ਪਾ ਕੇ ਨਾਲ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਰੱਸਾ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਰੱਸਾ ਖਿੱਚੀਦਾ ਹੈ। ਗੱਡੀ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈ, ਸਾਰੇ ਬੱਥ ਗਏ। ਬਚਨ ਹੋਇਆ, ਬੈਠ ਜਾਓ, ਸਾਹ ਲੈ ਲਈਏ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਇਕ ਪੈਂਚਰ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮੋਕਾ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਪੁਲ ਵਾਲੀ ਮਾਈ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਰੂਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰਾ ਨੇ ਦੋ ਅਨਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵਾਸਤੇ, ਮੈਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼, ਮਾਈ ਪੁਲ ਵਾਲੀ ਨੇ ਅਨਾਰ

ਆਪ ਜੀ ਚਾਸਤੇ ਭੇਜੇ ਹਨ।

‘ਹੁਣ ਵਕਤ ਨਹੀਂ, ਮੰਡੀ ਚੱਲਕੇ ਡਕਾਂਗੇ।’ ਵੇਰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ,
‘ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੱਕੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸਵੇਰੇ ਸਾਜਰੇ ਕੁਰਿਓ, ਲੇਟ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ
ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਮੰਨੀਦਾ ਹੈ।’ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਾਤਨਾ ਵੀ
ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਹੋਰਨਾਂ ਵੀ ਹੋਏ ਕਿ ਸਾਜਰੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ
ਨਾ ਬਾਬਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹੋ ਯਾਦ ਕਰਾ ਰਹੇ ਹਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ।

‘ਕਿ ਜੋਤਿ ਦੇਇ ਮੁਰਤੀ’ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੋ
‘ਨਿ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਡੇਟੀ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ
‘ਤਾਂ : ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਇਓ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਹਿਲੋਂ
ਅਨੁਭਵ : ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਵੇਰੇ ਡੇਟੀ ਸਾਹਿਬੋਂ ਚੱਲਣਗੇ।

‘ਮਨੁ ਵਾਸ ਨਿਵਾਜ ਮੰਡੀ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਇਕ ਦਿਨ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ
‘ਕਿਸਤਾਨ’ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਿਲਟਰੀ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਭੇਜਣੇ ਹਨ। ਜੋ
ਓਧਰੋਂ ਆਪਣੇ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਕੇ ਲਿਆਉਣ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ
ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਨਾਤ ਮਾਰ-ਮਰਾਈ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਹਿੰਮਤੀ ਅਤੇ ਹੌਸਲੇ
ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਲਿਖਵਾਉਣ।

‘ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ, ਮੇਂ ਰਿਆਵ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਲਿਖ ਲਵੋ।’ ਖੁਸ਼ੀਆਂ
ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮੇਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ।

‘ਡੇਰੀ ਏਥੇ ਲੋੜ ਹੈ, ਓਧਰ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਜਾਵੇ।’ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਨੇ
ਕੁਰਮਾਇਆ।

ਮਾਨੁਵਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਥੀਥੀਆਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ‘ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ
ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਓਧਰ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨ੍ਹਲੇ ਕੱਢੀਏ ਹਨ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ, ਉਸਦੀ
ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ।’

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ
ਕਰਵਾਇਆ— ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਈ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਮਿਤ। ਬਾਅਦ
ਚਾਰ ਵਜੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਇਆ। ਮਹੀਨੇ ਬੁਝਾਅਦ
ਜਦੋਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਨ੍ਹਲਾ ਕੱਢਿਆ—ਟੁੱਧਿਆ ਜਾ
ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਓਧਰ ਕੜਾਹ ਵਰਤਾਇਆ ਓਧਰ

ਮਿਲਟਰੀ ਆ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਬਚ ਗਏ, ਅੱਧਾ ਘੋਟਾ ਮਿਲਟਰੀ ਨਾ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ।

ਸੰਤ ਕਬੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੇਲੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਥਾਥਾ ਜੀ ਨਾਲ ਰਹੇ, ਜੋ ਵੀ ਸੇਵਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਕਰਨੀ ਜੀਪ ਵੀ ਚਲਾਉਣੀ, ਮਕੈਨਕੀ ਵੀ ਸਿੱਖੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਈ ਵੇਰ ਬਚਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਬਾਗਿਰਦ ਨੇ- ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਬੀਰਾ ਸਿੰਘ- ਦਿਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਂਭਣੇ ਪਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਡਕਕਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਸੁਦਾਮੇ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਕੋਟ ਦਿੱਤੀ ਆਪਣੇ ਬਾਲ ਸਥਾ ਨਾਲ ਯਾਗੀ ਨਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੁਦਾਮੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਗਿਣੇ ਹੀ ਨਾ ਜਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੋ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦਾ ਆਪਣੀ ਸਰਟ ਆਇਆ, ਉਸਨੂੰ ਇਥੋਂ ਨਿਵਾਜਿਆ ਕਿ ਫੇਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਉੱਤ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ-ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਕਈ ਕੋਤਕ ਵਿਖਾਏ। ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵੱਡੇ ਥਾਥਾ ਜੀ ਹੁਕਮ ਬੀਰਾ- 'ਕਬੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜਾਓ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆਓ-' ਮੈਨੂੰ ਖਾਰਬ ਹੋਈ ਸੀ- ਚਿੱਟੇ ਫਲੂਣੇ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਥੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਆਖਣ ਲੱਗਾ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਖਾਰਬ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਦਵਾਈ ਹੈ।

'ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਉਸਤਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਦਵਾਈ ਹੈ।' ਵੱਡੇ ਥਾਥਾ ਜੀ ਨੇ ਹੱਸਦਿਆਂ-ਹੱਸਦਿਆਂ ਬਚਨ ਬੀਰਾ।

ਉਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿਉ।

'ਬੱਕਰ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾਈਏ ਤਾਂ ਖਾਰਬ ਜਾਂਦੀ ਨਹੀਂ ਲੋੜਦੀ।'

ਵੱਡੇ ਥਾਥਾ ਜੀ ਨੇ ਫੇਰ ਉਸੇ ਹਾਸ-ਵਿਅੰਗ 'ਚ ਬਚਨ ਕੀਤਾ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਬੰਸ 'ਤੇ ਗਿਆ- ਰਸਤੇ 'ਚ ਬੱਸ ਹੁਕੀ, ਮੈਨੂੰ ਹੁੱਧ ਬਤੀ ਲੱਗੀ ਸੀ- ਉਥੋਂ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਪੁੱਛਿਆ- ਬੱਕਰ ਹੀ ਮਿਲੀ- ਰੱਜ ਕੇ ਬੱਕਰ ਖਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲਿਆ। ਔਕੇ ਬਾਮ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਬੱਕਰ-ਘਿਉ ਨਾਲ ਪ੍ਰਥਾਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੁੱਧ

ਵਿਚ ਵੀ ਬੱਕਰ ਹੀ ਪਾਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਵੀ ਐਸਾ ਹੀ ਸਬੰਧ ਬਣਿਆ ਕਿ ਉਸੇ ਔਛੇ ਤੋਂ ਫੇਰ ਬੱਕਰ ਨੇ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ। ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਨਾ ਖਾਰਬ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਫਲ੍ਹਹੇ। ਇਹ ਹੈ- ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਬੋਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵੀਦੇ ਮਨ ਪਿਤਾ ਜੀ- 'ਬੁਝ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਟੱਲ-ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਮਾਧੋ-ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾਇਆਂ ਨੂੰ। ਇਕ ਰਾਤ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਮੇਲੇ ਦੀ ਖੇਲ ਪਾਸ ਪਏ ਬੈਠੇ ਤੇ ਬੈਠਾ ਹਾਂ, ਨਾਲ ਇਕ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀਪ ਤੇ ਆਏ ਹਾਦਰ ਹੋਏ, ਨਾਲ ਸੰਤ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਗੋਠੀ ਰੁਕੀ, ਸੱਚੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਆਏ, ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਚਰਨ-ਫਵਨਾਂ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਜਹੇ ਉਸ ਡੀਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਬਡੀ ਮੱਧਮ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਦੱਸਿਆ। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਖੁਫੀ ਹੋਈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਬਨ ਹੋਏ। ਸੰਜੋਗ-ਬੱਸ ਦਿਨੇ ਮੈਂ ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਗਿਆ, ਡਬੇਲੇ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ, ਖੇਲ ਪਾਸ ਪਏ ਬੈਠੇ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠਾ, ਉਹੋ ਸਿੰਘ ਡੀਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀ ਆ ਬੈਠਾ, ਥੱਠੀ ਵਲੋਂ ਜੀਪ ਆਈ, ਉਸ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ, ਨਾਲ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਨੇੜੇ ਆਏ ਗੋਠੀ ਰੁਕੀ, ਅਸੀਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਐਸਾ ਬੋਤਕ ਵਖਾਇਆ ਕਿ ਰਾਤ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਅਤੇ ਦਿਨੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜੋ ਫ਼ਰਕ ਹੈ ਤਾਂ ਬਸ ਏਨਾ ਹੀ ਕਿ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਨੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ 'ਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ। ਭਾਖੀ ਸਭ ਬੁਝ ਇਨ-ਬਿਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ। ਮਨ ਹੋਰ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ- ਜੋਤਿ ਓਹਾ ਜੁਗਤਿ ਸਾਇ ਸਹਿ ਕਾਇਆ ਵੇਰ ਪਲਟੀਏ।'

ਸੰਤ ੧੯੭੪ ਈ. ਸੰਤ ਨਗਰ ਔਲ੍ਹ ਦੇ ਮੇਲੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪਾਦਨ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਵਾ ਲੱਖ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਡੋਗ ਪਾਏ ਗਏ। ਮੇਲੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬ

ਨਿਵਾਜ਼ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਵੇਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹਾੜੀ ਬੀਜਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਨਾਂ ਨਮਿਤ ਸਵਾ ਲੱਖ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੜੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਲਿਖਵਾਉ। ਇਕ ਸਾਲ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਰਹਿ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਨਗਰੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾਮ ਨਾ ਲਿਖਵਾਇਆ। ਸੁਖਦੇਵ ਭਾਜੀ ਨੌਵੀਂ ਕਲਾਮ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਾਕਾਜਿ ਇਕ ਸਾਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਈਏ ਤੇ ਜਗੀਦਾ ਹੈ- ਤੂੰ ਨਾਮ ਲਿਖਵਾ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੈ- ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੇ ਸਵਾ ਲੱਖ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਲੱਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪੇਠਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਲੱਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਭਾਜੀ ਨੇ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਨਾਮ ਲਿਖਵਾਇਆ, ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਬੜੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ। ਭੈਣੀ ਦੀਵਾਲ ਵਿਚ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਬਖਸ਼ੀਆ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਦੀ ਰੱਖ ਵਿਖਾਈ ਹੈ।

ਔਸੂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਖਦੇਵ ਭਾਜੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਚਲੇ ਗਏ। ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਕਮ ਹੋ ਗਿਆ- ਸਾਡੇ ਬੀਜੀ- ਬੀਬੀ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਭੈਣਾਂ ਵੀ ਪਾਠਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਮਕਰ ਰਹਿ ਗਏ, ਪਿਤਾ ਜੀ ਮੈਂ ਤੇ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ। ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਉਣੀ ਬੀਜੀ, ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਪੰਜ ਕਿੱਲੇ ਮੁਸੱਫਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਪੋਲੀ ਠੇਕੇ ਤੇ ਲਈ ਸੀ- ਬਣਕ ਬੀਜੀ, ਅਜੇ ਵੱਟਾ ਪਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ-ਸੋਚੇ ਪਾਰਬਾਹ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬੰਗਲੌਰ ਫਾਰਮ ਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਜਾਣਾ ਹੈ ਮੈਂ ਬਾਰਾਂ ਤੁ ਸਾਲ ਦਾ ਸਾਂ, ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੌ ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੰਗਲੌਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਗਰੀਬ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬੀਜੀ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਭਾਜੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਪਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸੀਮਨਹੀਂ ਕੀਤੀ- ਹੁਕਮ ਸਿਰ ਮੌਕੇ ਮੰਨਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਮੱਥ ਸੁਈ ਨੂੰ ਵੀਹ ਬੁ ਦਿਨ ਹੀ ਹੋਏ ਸਨ- ਅਸੀਂ ਖੀਰ ਬਣਾਈ, ਗੁਰ ਦਾ ਮਿਠਾ ਪਾਇਆ, ਉਹ ਬੋਲੀ ਵੀ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਖੀਰ ਖੀ,

ਅਸੀਂ ਵੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ (ਸੀਰੀ) ਨੇ ਵੀ ਉਹੋ ਖਾਧੀ।

ਘਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋਵੇ ਜਾਨਾ, ਫਸਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਕੇ ਫੇਰ
ਸ਼ਸਲ ਵੇਚਣੀ ਜਾਂ ਘਰ ਦਾਣੇ ਵਰਤਣੇ।

ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਚੌਕੀ ਵਾਲੇ, ਜੋ ਔਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ
ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੀਪ
ਠੇ 'ਸਤਾਨਾ' 'ਤੇ ਪਾਸ ਗੱਡੀ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ ਨਾਲ ਅਮਰ ਸਿੰਘ
ਵਾਂ ਦਾਫ਼ਾ 'ਤੇ ਸੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਲੋਂ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੇਸ
'ਤੇ ਘਰ 'ਤੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੂੰ ਖਲੋਤੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਚਰਨ
'ਲਟ' ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਉਹ ਕੇ ਬਚਨ ਭੀਤਾ "ਅਮਰ ਸਿਆ,
'ਅਮਰ' 'ਤੇ ਟੀਕਰੀਬੀ ਕੱਟ ਦਿਆਂ।"

ਫੇਰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਕੇਵਲ ਕਰਾਮਾਤੀ ਸ਼ਕਰੀ ਨਾਲ ਹੀ
ਗਰੀਬੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਕਰਜਾ ਲਾਹਿਆ। ਫੇਰ
ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਆਏ, ਆਪਣੇ ਸੁਦਾਮੇ ਦੇ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ
ਦਿਨ ਕੱਟਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਕ ਲਾ ਲਿਆ- ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ
ਦੀਆਂ ਸੈਰਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ- ਮੰਗਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੁਖ
ਬਖਸ਼ੇ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇੱਜ਼ਤ-ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ- ਇਹੋ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ-
'ਐਸੀ ਲਾਲ ਰੁਝ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਕਰੈ' ਜਾਂ 'ਹਰਿ ਜੈਸਾ ਰੈਸਾ ਉਹੀ ਰਹਉ ਹਰਖਿ
ਗੁਨ ਗਾਇ।'

ਜਿਸ ਨਾਮਧਾਰੀ ਫਾਰਮ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਵੇਰ ਸਾਲ-ਸਾਲ
ਭਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਫਾਰਮ ਅਜੇ ਆਬਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਦਹਾਕੇ
ਬੀਤਣ ਵਾਅਦਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫਾਰਮ ਇਕ ਮਾਡਲ ਫਾਰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਨ
2005 ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਬੰਗਲੌਰ ਦਰਬਨ ਦਿੱਤੇ। ਉਦੋਂਚਾ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ
ਜਹਾਜ਼ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਵੇਖ ਇਹ ਉਹੀ
ਫਾਰਮ ਹੋਣ, ਛੋਟੇ ਕਾਕੇ (ਸ੍ਰੀ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ) ਨੇ ਕਿੰਨਾ
ਸੋਹਣਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ 1977 ਈ. 'ਚ ਸ੍ਰੀ
ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਜੇ ਜੀਵਨ ਨਕਰ ਘਰੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ

ਸਨ। ਕਰੀਬ 1986 ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੁਰਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ, ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ- 'ਹੁਣ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਜਾ'। ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਸੈਤ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆ ਗਈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਸਤਿ ਕਹਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆਏ- ਸਰੋਵਰ ਬੰਬੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਜੀ ਬਾਗੀਚਾ 'ਆ ਗਿਆ ਹੈ', ਹੁਣ ਏਥੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਸੈਤ ਬਚਨ ਕਹਿ ਵੇਰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਰਹੇ ਤ ਸਮੇਂ
ਜਨਰੇਟਰ ਬਲਾਊਟ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਨਿਭਾਈ।

ਆਪ ਦਾ ਫੁਰਤੀਲਾ ਇਬਹਿਰਾ ਸਰੀਰ, ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖੀ, ਜਾ ਬੁੱਲ੍ਹਾ
ਦਾੜ੍ਹਾ, ਸਾਦਾ, ਸਵੈਛ, ਸਵੈਦ ਕੁਰਮੁਖੀ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਬਾ-ਦਲ, ਸਪੱਸ਼ਟ-
ਗੱਲਬਾਤ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੌਰਪਰ। ਗੁਰਮੱਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇ
ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰ-ਸਾਖੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ- ਸਮੇਂ ਦਾ ਬੰਦਨ ਕਦੇ ਹੁਕਾਵਟ ਨਾ ਬਣਦਾ।
ਬਸਰਤ ਕਰਨੀ, ਸਾਦਾ ਸਵੈਛ ਭੋਜਨ ਛਕਣਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਠੰਗ ਰਲੀਆਂ ਭੈ
ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਰਪਰ
ਰਹਿਣਾ, ਸੈਤ ਕਬਜ਼ੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਅ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ
ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸੈਤ ਕਬਜ਼ੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਿਬਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਧਿਅਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਣ ਜਾਵੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ
ਗੂੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬੇਸ਼ਕ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ-ਮਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਵੀ ਬੱਚੇ
ਆਪਣਾ ਸੁਭਾਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ- ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਵਰਜ਼ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਿਤਾ-ਗੁਰੂ
ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਇਕ ਪੁੰਨ ਕਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ
ਭਾਜੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਆਖਣ ਲੱਗੇ- ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਚਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ
ਸਨ- 'ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਬਾਗਿਰਦ ਹਨ- ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੀਰਾ
ਸਿੰਘ। ਏਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪਏ ਹਨ।' ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਸੱਚੇ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਬਾਗਿਰਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਕ ਪੁੰਨ ਕਰਮ ਵੀ

ਹੈ। ਆਪ ਦੇ ਪੁਰ੍ਹ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਪੋਤਰੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਪੋਤਰੇ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ।

ਸ਼ਾਸ ਪੁਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਸਰੀ ਰਾਤ ਮੈਂ (ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ) ਪਾਸ ਸਾਂ, ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਲੀਟਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ- ਔਧੀ ਰਾਤ ਪੋਟੇ ਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਲਈ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਖਰ ਵੀ ਕਰ ਲਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹੜਤੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਚੰਦ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਪਰ ਦਿਲ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ, 'ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਨਿੱਕੇ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ।

26 ਮਾਰਚ 1981 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਜੇ ਸੁਖਦੇਵ ਭਾਜੀ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ। ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਪਿਤਾ ਮਿਲਾਇਆ। ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਵਾਈ- ਸੁਖਦੇਵ ਭਾਜੀ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਗੁਨਾਹ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਉ।'

ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ- ਸੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ, ਰੂਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਰਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਚ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਕਟਤਾ ਮਾਣੀ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਮੇਨੂੰ ਤੇ ਰੁਹਾਣਾ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਜਾਪਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੋਈ ਸੰਸਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਰੂਸੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਹੋ।'

ਪਿਤਾ ਜੀ ਉੱਚਾ ਸੁਣਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਭਾਜੀ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ- ਚਾਹ ਬਈ ਵਾਹ, ਇਹ ਕੰਮ ਵੀ ਮੁੱਕਿਆ।

ਫੇਰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਮੈਂ, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਸਾਂ, ਆਪ ਲੇਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬੜੀ ਸਹਿਜਤਾ 'ਚ ਆਖਣ ਲੱਗੇ- 'ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਦਿਉ, ਹੁਣ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੇਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਲੈ ਜਾਣ।'

ਅਸੀਂ ਸੁਣ ਕੇ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਰਹੇ- ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਅਰਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਆਪ
ਅਰਦਾਸ ਖੁਰੂ ਕੀਤੀ- ਬੜੀ ਹੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਅਰਦਾਸ
ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ। ਰਤਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਬਾਪੂ ਜੀ, ਮੈਂ ਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ
ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (ਸੁਪਨੇ 'ਚ) ਦਰਬਨ ਹੋਏ ਹਨ ?'

"ਹਾਂ ਦੋ ਵੇਰ ਦਰਬਨ ਹੋਏ ਹਨ।"

"ਕਿਵੇਂ ਦਰਬਨ ਹੋਏ?" ਰਤਨ ਨੇ ਵੇਰ ਜਗਿਆਸਾ ਪੁਗਟਾਈ।

ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਥੱਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੱਕ
ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਯੋਗ 'ਚ ਦਿਨ ਗਿਣ

ਅਗਲੇ ਦਿਨ 27 ਜਨਵਰੀ ਦੁਪਹਿਰੇ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ
ਸੁਖਦੇਵ ਭਾਜੀ ਪਾਸ ਸੀ। ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਲਾ ਖਣ
ਲੱਗੇ- 'ਹੁਣ ਏਨਾ ਵਕਤ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ? ਗੱਡੀ ਰਿਆਰ ਹੈ, ਛੇਤੀ ਚਲ
ਵਰਤਿਆ, ਚੁਲਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਜੀ ਬਹਿਣ ਲੱਗੇ- 'ਦੁੱਧ ਛਕ ਲੈ ਆਖਣ
ਲੱਗੇ- 'ਨਹੀਂ, ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਛਕਣਾ।'

'ਫੇਰ ਫਲ ਛਕ ਲਵੋ।'

'ਕਿਹੜਾ ਫਲ ?'

'ਚਿੱਕੂ ਛਕੋਗੇ ?'

'ਠੀਕ ਹੈ ਚਿੱਕੂ ਦੇ ਦਿਓ।- ਭਾਜੀ ਨੇ ਬੈਂਟ ਕੇ ਪੀਸ ਦਿੱਤਾ, ਬੋੜਾ
ਜਿਹਾ ਛਕਿਆ- ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਥਾਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ- ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਬਸ
ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਦਿਲ ਘਟਦਾ ਹੈ, ਲਿਟਾ ਦਿਓ। ਬੋਡ ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਖੀ-ਪਰਨੇ
ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਬੜੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਲੇਟ ਗਏ- ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਲੰਘੇ ਹੋਣਗੇ-
ਭਾਜੀ ਘੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਹਰਪਾਲ ਵੇਖੀ, ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ
ਭਾਮਕ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਨਬੜ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ, ਜੋ ਚਲਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ- ਬੱਸ ਇਕ ਸਾਹ
ਲਿਆ, ਬੋੜਾ ਖਿੱਚਕੇ ਜੋ ਆਖਰੀ ਸੁਾਸ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈਂ ਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ-

'ਸੇਵਕ ਕੀ ਓੜਕਿ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥

ਜੀਵਤ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਿਓ ਅਪਨਾ

ਚਲਤੇ ਰਾਖਿਓ ਚੀਤਿ।'

Harpal Singh Sewak

M 94178-01321. email : harpalsewak@yahoo.co.in

ਸੰਨ ੨੦੦੮ ਈ. ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਬਾਗ ਵਾਲੀ ਕੋਠੀ
(ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਿਵਾਸ) ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ-ਸੰਤ ਕਸ਼ਮੀਰਾ
ਸਿੰਘ ਜੀ।

ਸੰਤ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਨਿਕਟਤਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੇ ਸੁਦਾਮੇ
ਵਾਲਾ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬਚਨ
ਕਰਨਾ-ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਕੋਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ
ਸਿੰਘ ਜੀ) ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣਾਓ।